

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Melanie Cimerland
0171-626651
melanie.cimerland@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Markanvisningsavtal Centrum 34:1

Förslag till kommunstyrelsens plan-, mark- och exploateringsutskotts beslut

Förvaltningen föreslår kommunstyrelsens plan-, mark- och exploateringsutskott besluta att:

1. markanvisningsavtalet med Fastighetsbolaget i Enköping AB godkänns.

Ärendet

Bakgrund

2019 gjorde kommunen en marknadsundersökning för att fastställa behovet av hotell. Undersökningen visad att näringslivet har behov av hotellrum för övernattnings och att föreningslivet har behov av hotellrum i samband med idrottsevenemang för barn och ungdomar. För att tillfredsställa behovet sökte kommunen efter en hotelloperatör som skulle kunna uppföra och driva ett hotell med ca 100-120 rum. Sökningen ledde till att kommunen den 10 augusti 2020 genom Plex beslutade att markanvisa fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 till Fastighetsbolaget i Enköping AB för i huvudsak ett hotell men även ytor för bostäder (hyresrätter), kontor, restaurangverksamhet och butiker.

Under planeringen av projektet har det framkommit att på grund av fastighetens begränsade storlek och den anpassning som krävs mot Westerlundsgården är bostäder inte är lämpligt på fastigheterna. För att bibehålla samma bruttototalarea, BTA, i markanvisningen föreslås att Fastighetsbolaget i Enköping AB istället får en markanvisning på Centrum 34:1 för bostäder och att ett nytt markanvisningsavtal tecknas för fastigheterna Centrum 13:5 och Centrum 13:6 som i huvudsak innehåller en byggrätt för hotell.

Ärendets beredning

Samhällsbyggnadsförvaltningen, genom mark- och exploateringsverksamheten, har träffat exploitören och förhandlat innehållet i markanvisningsavtalet för fastigheten Centrum 34:1. Detta markanvisningsavtal ersätter markanvisningsavtal KS2020/654 avseende byggnation av bostäder. Ärendet har beretts av mark- och exploateringsverksamheten, verksamheten strategisk planering och kommunledningsförvaltningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

För att tillfredsställa de behov som finns av hotellrum i kommunen är det viktigt att ett hotell uppförs på fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6. Olika

användningsområden är dock olika lönsamma och bostäder har generellt sätt en högre lönsamhet än hotell för exploatörer. Bostäder är en viktig del i en i fastighetsportfölj som innehåller båda dessa användningsområden. Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen att markanvisningen fortsatt ska innehålla båda användningsområdena bostäder och hotell, antalet BTA ska bibehållas och att på grund av storleken på fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 samt den anpassning som krävs mot Westerlundiska gården ska byggrätten för bostäder placeras på fastigheten Centrum 34:1.

Då kommunens främsta intresse är att det uppförs ett hotell är markanvisningen av bostäder på fastigheten 34:1 beroende av markanvisningsavtalet avseende fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 på så sätt att markanvisningen avseende bostäder på fastigheten Centrum 34:1 fullföljs under förutsättning att byggnation av hotell på fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 har påbörjats. Markanvisningsavtal för fastigheten Centrum 34:1 och markanvisningsavtal för fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 hänger ihop både avseende genomförandetid och utförande. Skulle markanvisningsavtalet för fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 inte fullföljas upphävs markanvisningsavtalet för fastigheten Centrum 34:1. Förvaltningen bedömer att avtalet visar väl de förutsättningar och inriktning som gäller för den kommande förhandlingen om ett köpeavtal under markanvisningstiden.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen kommer att göra en oberoende värdering av fastigheten Centrum 34:1 när detaljplanen för Centrum 13:5 och Centrum 13:6 antagits av kommunstyrelsen och vunnit laga kraft. Denna värdering kommer att ligga till grund för priset av fastigheten Centrum 34:1.

Kommunen säljer fastigheten efter beviljat bygglov utifrån värdering. Parterna är överens om att priset för kvartersmarken vid denna försäljning ska vara för bostäder och kronor per kvm BTA utifrån beviljat bygglov

Fastighetens placering och utformning innebär att det inte kommer att krävas kommunala investeringar i infrastruktur.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Sociala och miljömässiga konsekvenser har hanterats under detaljplaneläggningsen av fastigheten Centrum 34:1 och eventuella kvarvarande frågor hanteras under avtalstiden fram till att ett köpeavtal har träffats.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, samhällsbyggnadsförvaltningen, 2023-09-18

Markanvisningsavtal Centrum 34:1

Granskning markanvisningsavtal, Svefa, 2023-09-07

Motpartsgranskning, Svefa, 2023-03-31

Gunilla Fröman
Förvaltningschef SBF
Enköpings kommun

Anna Ahrling
Mark- och exploateringschef
Enköpings kommun

Beslutet skickas till:

Verksamheten för mark och exploatering

Detta avtal kompletterar tidigare markanvisningsavtal som Plex beslutade om 2022-03-31 KS2020/654.

Mellan Enköpings kommun (org.nr. 212000-0282), nedan kallad Kommunen, och Fastighetsbolaget I Enköping AB (org.nr. 559275-3544), nedan kallad Bolaget, har under förutsättningar som anges i följande avtal träffats.

MARKANVISNINGSAVTAL Fastigheten Centrum 34:1

Till detta avtal hör följande bilagor:

Bilaga 1 – Karta över anvisat område

Bilaga 2 – Klimatkontrakt 2030

Bakgrund

Detta avtal tecknas för att genomföra markanvisningen på Centrum 13:5 och 13:6. (stattomten). 2022-03-31 beslutade plan-, mark och exploateringsutskottet i Enköpings kommun att markanvisa fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 till Fastighetsbolaget i Enköping AB. Då det visat sig att bostäder inte kan byggas på Centrum 13:5 och Centrum 13: 6 skrivs nu ett markanvisningsavtal för bostäder på fastigheten Centrum 34:1.

§ 1 MARKANVISNING

Kommunstyrelsens plan-, mark- och exploateringsutskott har 2023-10-11 beslutat att till Bolaget anvisa fastigheten Centrum 34:1 i Enköpings kommun, nedan kallad Fastigheten. Fastigheten har en areal om 1227 kvm och är planlagd för bostäder. Detaljplanen tillåter bruttoarea om 3100 kvm BTA ovan mark. Se karta i bilaga 1.

Denna markanvisning innebär att Bolaget, under en tid av 24 månader från och med 2023-10-11, har en option att ensam förhandla med kommunen om genomförande- och köpeavtal. Kommunen äger under samma tid inte rätt att förhandla med andra parter om den fastighet som ingår i detta markanvisningsavtal för Centrum 34:1.

Detta markanvisningsavtal är beroende av markanvisningsavtalet avseende Centrum 13:5 och 13:6 på så sätt att markanvisningen avseende bostäder på fastigheten Centrum 34:1 fullföljs under förutsättning att byggnation av hotell på fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 har påbörjats. Detta markanvisningsavtal och tidigare markanvisningsavtal *KS2020/654* hänger ihop både avseende genomförandetid och utförande. Skulle Markanvisningsavtalet *KS2020/654* inte fullföljas upphävs detta Markanvisningsavtal. Bolaget äger rätt att avstå från att fullfölja markanvisningen avseende Centrum 34:1.

§ 2 AVSIKTSFÖRKLARING/MÅL

Bolaget planerar att inom markanvisningsområdet utföra byggnation av bostäder som ska upplåtas med hyresrätt.

Följande huvudprinciper skall gälla:

- Markanvisningen avser bostäder med hyresrätt som upplåtelseform samt att parkering ska lösas inom fastigheten enligt beviljat lagakraft vunnit bygglov.
- Fastigheten ska överlätas med äganderätt till Bolaget. Marken överläts i befintligt skick och med översiktlig geoteknisk utredning samt arkeologisk utredning som grund.
- Kommunen utför och bekostar den arkeologiska slutundersökning som krävs. Bolaget bekostar denna utredning i samband med genomförande- och köpeavtal.
- Kommunen utför och bekostar en markundersökning avseende markföroreningar.
- Saneringskostnaderna ska fördelas enligt vad som anges i § X
- Bolaget bekostar utredningar för geoteknik och markmiljö som krävs för tänkt bebyggelse.
- Kommunen är huvudman för allmän platsmark i planområdet.
- Byggnader skall utföras med radonsäkrad konstruktion.
- Enköpings kommun har tecknat klimatkontrakt 2023 och detta skall bolaget förhålla sig till.
- Markarbeten inte får ske till större djup än 3 meter över högsta grundvattenytan.
- Bulleravskärmning skall anordnas om en höjd av 3 m.
- Fjärrvärmeledning, elkabel och telekabel skall flyttas och betalas av ledningsägare.

§ 3 DETALJPLAN

En detaljplan finns framtagen för området (Detaljplan för fastigheten Centrum 34:3-4 och Centrum 34:1, KS2013/574). Bolaget är skyldigt att följa detaljplanens bestämmelser och planbeskrivningens intentioner.

§ 4 EKONOMI

4.1 Utredningskostnader

Bolaget står för de egna utrednings- och projekteringskostnader som behövs för att parterna ska kunna träffa genomförande- och köpeavtal samt för att kunna bebygga fastigheten, t ex avseende geoteknik. Bolaget ska också samordna den egna projekteringen av fastigheten Centrum 34:1 med den omgivande infrastrukturen.

Kommunen kommer att överlämna den dokumentation som finns tillgänglig rörande arkeologisk utredning.

Det finns inga kända markföroreningar inom Fastigheten.

4.2 Bygg- och anläggningskostnader

Kvartersmark

Bolaget ska ansvara för och bekosta samtliga bygg- och anläggningsåtgärder inom fastigheten Centrum 34:1.

Gatemark- och parkmark – Allmän plats

Bolaget ska svara för och bekosta projektering samt genomförande av de återställande- och anslutningsarbeten, som behöver göras i allmän platsmark invid kvartersmarken, till följd av Bolagets bygg- och anläggningsarbeten på kvartersmarken.

Anslutningsavgifter

Bolaget ska erlägga anslutningsavgifter för VA, el, fjärrvärme etc. enligt för tidpunkten gällande taxa.

4.3 Saneringskostnader

Kommunen kommer att utföra och bekosta en fördjupad markmiljöteknisk undersökning. För det fallet Kommunen och Bolaget inte kommer överens äger vardera part rätt att frånträda markanvisningen.

4.4 Marköverlåtelse

Kommunen och Bolaget ska slutföra markanvisningen genom tecknande av genomförande- och köpeavtal för fastigheten 34:1. Bindande köpeavtal tecknas mellan parterna efter beviljat lagakraft vunnet bygglov för Centrum 34:1 och efter att bolaget sökt och beviljats laga kraftvunnet bygglov i enlighet med den nya laga kraftvunna detaljplanen för Centrum 13:5 och 13:6.

Marken kommer att överlätas i befintligt och av Bolaget besiktigat skick samt med översiktlig geoteknisk utredning som grund, innebärande att inga anspråk (ersättning eller prisavdrag) rörande grundläggningen eller eventuella fel eller brister kan göras gällande mot Kommunen.

Om byggnation enligt Markanvisningsavtal *KS2020/654* inte påbörjas inom 24 månader efter beviljat och laga kraftvunnet bygglov går köpet av Centrum 13:5, 13:6 och Centrum 34:1 tillbaka enligt kommande tecknat köpekontrakt.

4.4 Värdering - pris

Kommunen kommer att göra en oberoende värdering av fastigheten Centrum 34:1 när detaljplanen för Centrum 13:5 och Centrum 13:6 antagits av kommunfullmäktige och vunnit laga kraft. Denna värdering kommer att ligga till grund för priset av fastigheten Centrum 34:1. Bolaget äger rätt att frånträda markanvisningen efter att kommunen gjort värdering av marken.

Kommunen säljer fastigheten efter beviljat bygglov enligt p. 4.4 utifrån värderingen. Parterna är överens om att priset för kvartersmarken vid denna försäljning ska vara för bostäder och kronor per kvm BTA utifrån beviljat bygglov. Den exakta köpeskillingen bestäms vid försäljningstillfället utifrån antalet BTA som bolaget vill bygga enligt bygglovet

Vid prissättningen ska hänsyn tas till bakgrunden till att bostäderna byggs på Centrum 34:1 istället för att bostäderna ursprungligen skulle byggas på fastigheterna Centrum 13:5 och 13:6 och eventuell fördyring som detta medför.

§ 5 GENOMFÖRANDE

Etablering för byggnation inom området förutsätts i första hand ske inom kvartersmark. Kommunen och Bolaget ska ha en dialog om lämplig plats och Kommunen anvisar därefter plats till Bolaget.

Bolaget förutsätts samråda med Kommunen i frågor som rör genomförandet och som kan antas påverka området i övrigt, t ex byggtrafik. Ett genomförandeavtal som reglerar genomförandefrågor mer i detalj kommer att tecknas i samband med marköverlåtelsen.

§ 6 VILLKOR FÖR MARKANVISNING

6.1 Giltighetstid

Denna markanvisning är tidsbegränsad till 24 månader från Kommunstyrelsens planmark- och exploateringsutskotts beslut 2023-10-11, lika som markanvisningsavtalet KS2020/654.

Om bindande köpeavtal inte tecknas inom denna tid, har Kommunen full rätt att anvisa marken till annat bolag. Kommunen kan dock, om skäl föreligger, medge förlängning av denna markanvisning med 1 år i taget eller längre. En förutsättning för förlängning är att Bolaget aktivt drivit projektet och förseningen inte ligger inom Bolagets rådighet t ex överklagande av detaljplan. Kommunen har rätt att återta en markanvisning under den angivna perioden om det är uppenbart att Bolaget inte avser eller förmår att genomföra projektet i den takt eller på det sätt som avsågs vid markanvisningen. Återtagen markanvisning ger inte Bolaget rätt till ersättning

Om markanvisningen KS2020/654 inte fullbordas genom köp och genomförandeavtal äger kommunen rätt att ta tillbaka denna markanvisning KS2023/373.

6.2 Ekonomisk risk

Bolaget står för all ekonomisk risk i samband med markanvisningen avseende egna utrednings- och projekteringskostnader etc.

6.3 Avbruten markanvisning

Projekt som avbryts ger ej rätt till ersättning eller ny markanvisning som kompensation.

6.4 Överlåtelse

Markanvisningen får ej överlåtas utan kommunens skriftliga medgivande utanför den egna koncernen. Detta gäller även överlåtelse till närstående företag. Bolaget äger rätt att bilda joint venture eller andra samarbeten för projektets genomförande.

Om Bolaget bildar joint venture bolag eller liknande med annan part och /eller säljer delar eller hela av sitt aktieinnehav till denna part ska Kommunen få förstahandsinformation om detta.

6.4 Byggnadsskyldighet

Bolaget ansvarar för att markanvisningsområdet blir bebyggt i överensstämmelse med gällande detaljplan, bygglov, köpeavtal och genomförandeavtal.

Byggnation inom Centrum 34:1 ska påbörjas inom 2 år efter att bygglov beviljats och avslutas inom 6 år från att bygglov vunnit laga kraft. Uppfylls inte villkoret avseende påbörjad byggnation inom 2 år har kommunen rätt att häva köpet och det går åter till kommunen om det är Bolaget som är orsaken till att byggnationen inte påbörjats. Vid återgång av köpet återbetalar kommunen erlagd köpeskilling och Bolaget äger ej rätt till ersättning därutöver.

Byggnation på Centrum 13:5 och 13:6 ska påbörjas före byggnation på Centrum 34:1.

För det fall att byggnadsskyldigheten på Centrum 13:5 och 13:6 inte uppfyllts hävs detta avtal även om byggnadsskyldigheten uppfyllts. Vid återgång av köpet återbetalar kommunen erlagd köpeskilling och Bolaget äger ej rätt till ersättning därutöver.

6.7 Byggstart

Villkor om byggstart kommer att anges i köpeavtal

6.8 Överlåtelse av fastighet

Villkor om att fastigheten ej får överlåtas obebyggd kommer att anges i köpeavtal. Obebyggd mark får inte överlåtas innan byggnadsskyldigheten fullgjorts i sin helhet.

§ 8 ÖVRIGA VILLKOR

Innan tecknandet av köpeavtal och genomförandeavtal tecknas för markanvisningen KS2023/373 skall bolaget visa upp projektets ekonomi och finansieringsplan.

För det falla att bolaget ingår samarbete med andra parter eller säljer hela eller delar av sitt aktieinnehav ska bolaget visa upp projektets ekonomi och finansieringsplan.

§ 9 GILTIGHET

Detta markanvisningsavtal är till alla delar förfallet utan ersättningsrätt från någondera parten om inte överenskommelse om exploatering enligt § 1 och § 4.3 ovan träffats mellan Kommunen och Bolaget senast 2024-03-31.

Markanvisningsavtalet förfaller om bolaget inte fått beviljat bygglov för hotellverksamheten enligt markanvisning KS2020/654 senast 2025-10-11.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

.....
Ort och datum

.....
Ort och datum

För Enköpings Kommun

Fastighetsbolaget I Enköping AB

.....

.....

.....

.....

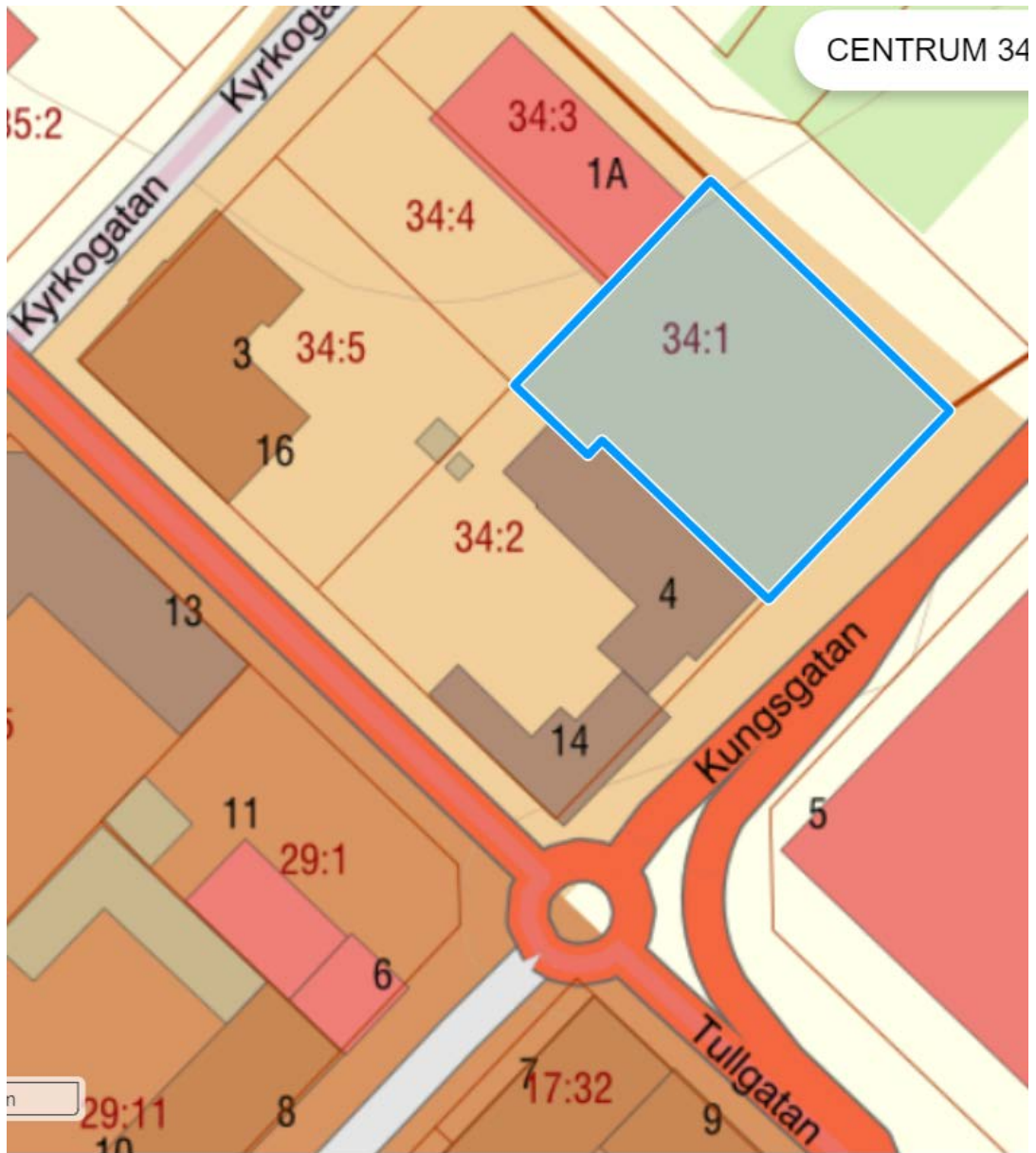
.....

.....

.....

.....

Bilaga 1 – Karta över anvisat område

Klimatkontrakt 2030

Mellan Enköpings kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2022

Innehåll

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	4
2. Parter	4
3. Kommunens åtaganden	4
3.1. Kommunens klimatmål.....	4
3.2. Strategi.....	5
3.3. Organisation och ledning.....	6
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	7
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	7
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	8
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	8
3.8. Klimatanpassning.....	9
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	10
3.10. Rapportering och uppföljning.....	10
4. Viable Cities åtaganden	11
4.1. Bättre regler.....	11
4.2. Innovationer.....	11
4.3. Samordnad finansiering.....	11
4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	12
5. Myndigheternas åtaganden	12
5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling.....	13
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	13
5.3. Samordnad finansiering.....	13
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	14
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023	14
6.1. Systemdemonstration.....	15

6.2. Konkurrenskraft och finansiering.....	15
6.3. Medborgarengagemang.....	16
6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	16
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	17
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	17
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	18
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	18
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	19
8. Kontraktet.....	22
Klimatkontrakt 2030.....	23
Bilaga 1 – länkar till dokument.....	24

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Enköpings kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.¹

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Enköpings vision är att vara en inspirerande plats med en livsmiljö där alla kan utveckla sitt allra bästa jag. Självklar livskvalitet, attraktivast i regionen och en hållbar omvärldsaktör. Visionen innebär bland annat att kommunen har minsta möjliga klimatpåverkan på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Att kommunen driver högklassiga miljöprojekt och hushållar med jordens resurser och att hållbar miljö och energi ingår som en självklarhet i allt samhällsbyggande.

Enköping ska vara bra på miljöarbete och visa att man kan växa, bli fler och ändå minska miljöpåverkan.

I juni 2019 fattade kommunfullmäktige beslut om en långsiktig plan för kommunen mellan åren 2020–2023. Planen slår fast att allt arbete ska genomsyras av intentionerna och målen i Agenda 2030. I den långsiktiga planen har kommunfullmäktige särskilt lyft fram vikten av Agenda 2030 målen:

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

- Mål 3: God hälsa och välbefinnande
- Mål 4: God utbildning till alla
- Mål 11: Hållbara städer och samhällen
- Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

I den långsiktiga planen finns bland annat delmålet att Enköping är en klimatsmart, fossilfri och väl fungerande kommun där det är enkelt att ha en hållbar livsstil och att i kommunen tar vi ansvar för vår natur och bidrar till hållbara miljöer.

Kommunen har också undertecknat hållbarhetslöften med länsstyrelsen som spänner över flera områden bland annat transporter, energi- och effektanvändning och förnyelsebar energi. Områdena innehåller i sin tur ett antal åtgärder. Utöver det har Enköping en hållbarhetspolicy och i den översiktliga planeringen lyfts också vikten av en hållbar utveckling med flera fastslagna strategier.

Flera klimat- och hållbarhetsmål finns integrerade i kommunens olika styrdokument men flera delar behöver bearbetas och utvecklas mer. Enköpings kommun åtar sig att öka takten i det strategiska, taktiska och operativa arbetet med klimat- och hållbarhetsfrågor. Som ett övergripande mål för 2023 åtar sig kommunen att skapa en mer samlad färdplan för klimat- och hållbarhetsarbetet.

3.2. Strategi

Kommunorganisationen har inte ensam rådighet över klimat- och hållbarhetsfrågor och kan inte av egen kraft genomföra omställningen. Arbeta kommer att krävas inom hela kommunkoncernen tillsammans med näringsliv, akademi, civilsamhälle och medborgare för att hitta innovativa arbetssätt och lösningar på gemensamma utmaningar.

För att öka takten i omställningen och skapa en mer samlad färdplan har Enköpings kommun valt att fokusera på följande områden:

Ledning och transformation

I samverkan ska Enköpings kommun undersöka vad kommunen behöver förändra i sin styrning för att agera mer hållbart och ta fram förslag till färdplan med mål, riktning, ambitioner och strategier för Enköpings samlade hållbarhetsarbete. Bland annat ska ett hållbarhetsprogram färdigställas, förslag på tillämpligt hållbarhetsstöd och uppföljningsmekanismer och vi ska fortsätta undersöka hur användning av koldioxidbudgeten optimeras för att sedan nå dit.

Byggt miljö och mobilitet

Stadsplaneringen är ett viktigt verktyg i omställningen, vi ska fokusera på att åstadkomma ett mer miljömässigt byggande, boende och transporter. Lika viktigt som

utvecklingen av verktyg för en ny hållbarhetsstyrning i samhällsbyggnadsprocessen är förståelsen för nya arbetssätt. Vi ska också undersöka hur vi kan vidga vårt partnerskap för en gemensam agenda, till exempel med privata fastighetsutvecklare för att anta liknade hållbarhetsambitioner i utvecklingen av Enköpings kommun.

Energi och data

För att kunna effektuera och arbeta med hållbara klimatmål i Enköping behövs en grund för att ta in och hantera den data som finns tillgänglig. Målet är att främja och stimulera till fler digitala klimatsmarta lösningar, men också att underlätta planering och ge möjlighet att följa utvecklingen mot en hållbar stad. Enköping ska också bidra till mer kunskap och kompetens inom området energi och data.

Samverkan med näringsliv och medborgare

Samverkan och samskapande med medborgare och näringsliv är viktigt för att hela Enköping ska få den styrfart som krävs i omställningsarbetet. Metoder, verktyg och arenor ska utvecklas för medborgar- och näringslivsdialog.

Ökad innovationsförmåga

Enköpings kommun har påbörjat och kommer fortsätta arbeta med att förbättra innovationsförmågan. Vi ska se till helheter och låta oss inspireras av ekosystem för hur vi kan organisera oss. Vi ser vikten av och ska vara drivande i att skapa förutsättningar för bred samverkan och samskapande med näringsliv, medborgare, akademi och civilsamhälle och etablera arenor för detta inom ramen för omställningsarbetet.

3.3. Organisation och ledning

För att lyckas öka takten i omställningen krävs en ledning och styrning som kan prioritera och följa upp arbetet på ett effektivt sätt. Enköpings kommun kommer behöva utveckla förutsättningar för systemförändringar inom den egna organisationen och i samhället.

Kommunstyrelsen har det övergripande strategiska ansvaret för frågor kring miljö men det är kommunfullmäktige som ytterst sätter kommunens mål- och ambitionsnivåer. Kommunen har initierat en projektgrupp som en del av kraftsamlingen för att öka omställningstakten. Gruppen har i uppdrag att verka inom fokusområdena och driva på det interna och externa arbetet för att mobilisera Enköpings aktörer att leverera på målen som finns. Det som påbörjas inom projektgruppen ska dockas an till linjeorganisationen och det är viktigt att skapa bästa möjliga förutsättningar för det.

Under 2023 kommer Enköping fortsätta genomlysningen av kommunens styrning mot agenda 2030, styrdokument och styrmodell. Det är också viktigt att inom ramen för arbetet undersöka hur kommunens styrdokument bör implementeras. Särskilt fokus läggs också på kopplingen mellan koldioxidbudget, beslut och processer.

Under 2023 avser kommunen att:

- Skapa goda förutsättningar för implementering av arbetet inom ramen för omställningen.
- Fortsätta genomlysningen av kommunens styrning mot agenda 2030, styrmodell samt styrdokument dess struktur och implementering med ambitionen att åtgärda såväl vita fläckar som behov av tydliggöranden eller ambitionshöjningar.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

För att Enköping ska bli klimatneutralt krävs holistiskt tankesätt och samverkan med näringsliv, akademi, civilsamhälle och medborgare. Ett viktigt steg för en lyckad samverkan i ett omställningsarbete som präglas av komplexitet är kommunikation och att etablera arenor för samverkan. En arena där vi tillsammans kan kraftsamla och lära av varandra och bredda nätverk. Enköpings kommun ska också bevaka och delta i utlysningar kopplat till strategiska projekt som ligger i linje med vår omställning.

Under 2023 avser kommunen att:

- Bredda nätverk och etablera arenor för samverkan inom ramen för omställningsarbetet.
- Undersöka hur Enköpings kommun kan utveckla överenskommelser om samverkan.
- Enköpings kommun ska också fortsätta undersöka vad olika aktörer behöver för att öka kunskapen om sin egen organisations klimatpåverkan och vad som skulle stärka respektive parts handlingskraft för att nå klimatneutralitet.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Den ekonomiska dimensionen av hållbarhet beskrivs ofta som ett medel, därför är ett ekonomiskt perspektiv på klimatomställningen vital. Att förstå effekterna av olika beslut är också centralt för att beslutsfattare ska kunna ta informerade beslut.

Enköping har en koldioxidbudget som utgör en viktig del i arbetet med att skapa en grundlig och genomtänkt klimatinvesteringsplan. Ett analysarbete pågår för att kunna prioritera insatser. Även ekonomiska strukturer och beslut ska stödja hållbarhet, kopplat till styrmodellen ska ekonomiska modeller och stödjande analys kring detta utvecklas. När nya strukturer ska integreras i ett komplext system är det viktigt med förståelsen att det kan uppstå målkonflikter. Det kan exempelvis handla om avvägningar mellan miljörelaterade och ekonomiska mål. I Enköpings kommun ska vi öka förståelsen kring detta och diskutera hur vi kan undvika målkonflikter och öka synergier när hållbarhet än mer integreras i verksamheten.

Det finns behov av externt stöd och nätverk för ett fortsatt arbete med metodutveckling, modeller och kunskapsbyggande. En särskild aspekt för Enköping är vår levande

landsbygd och jordbruk och genom att koppla på det viktiga landsbygdsperspektivet motverkar vi en polarisering i framtidsfrågor.

Under 2023 avser kommunen att:

- Delta i nätverk för stöd och fortsatt arbete med metodutveckling, modeller och kunskapsbyggande kopplat till klimatinvesteringar.
- Fortsätta analysarbetet för att kunna prioritera insatser för att sedan med stöd av Viable Cities och externa aktörer ta fram en plan för klimatinvesteringar.
- Bedriva kunskapshöjande åtgärder kopplade till hållbara ekonomiska modeller, investeringar, grön- och social finansiering och cirkulära flöden.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Digitalisering är en viktig möjliggörande faktor för omställning till en klimatneutral och hållbar kommun. Vi ska fortsatt vara engagerade i både regionala och nationella nätverk kopplade till digitalisering för att ta del av innovativa lösningar, det är en förutsättning för framdrift. Vi ska delta i utveckling och utbyggnad av en digital teknik som leder till smarta, innovativa och specialanpassade lösningar för att hantera klimatrelaterade frågor.

Under 2023 avser kommunen att:

- En databas för öppna data är på plats, vi arbetar med sammanställning och analys av energidata och för energivisualisering.
- Kunskapshöja och tillvarata digitaliseringens möjligheter för klimatomställningen.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

I och med att klimatomställningen lyfts än högre på Enköpings kommuns agenda och integreras än mera i våra arbetssätt kommer Enköping kunna dela med sig av sina erfarenheter på olika sätt till andra parter, exempelvis mindre och mellanstora kommuner. Det kommer dels att ske genom de kanaler och samarbetsnätverk som redan finns regionalt, nationellt och internationellt. Enköpings kommun ser möjligheter i att fortsätta samverka med Uppsala kommun för att samskapa ett ledande innovationsnav av ekosystemkaraktär.

Under 2023 avser kommunen att:

- Enköpings kommun ska inom Länsstyrelsens och Region Uppsala läns tematiska nätverk och processer för regionalt samarbete inom miljö, klimat och hållbarhet aktivt driva tydliga och tidsatta ambitioner. Undersöka hur vi inom Uppsala län fortsätter arbetet med utredningen som Länsstyrelsen överlämnat till regeringen om ökad lokal och regional klimatomställning som underlag inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen.

- Tillsammans med regionala och kommunala aktörer fortsätta utbyta och dela erfarenheter kring förändrade och nya arbetssätt i arbetet att mobilisera och snabba på utvecklingen till klimatneutrala och hållbara städer.

3.8. Klimatanpassning

Klimatanpassning handlar om att rusta samhället för nya utmaningar, en mycket viktig del av omställningsarbetet. Klimatanpassning ska finnas med som en aspekt från början i planeringsprocessen. Detta för att skapa möjligheter att ta fram väl integrerade, långsiktiga lösningar som bidrar till en hållbar samhällsutveckling. Kommunens arbete kopplat till klimatanpassning berör främst att arbeta för att minska konsekvenserna av översvämning vid ökad nederbörd och skyfall. Både den antagna dagvattenplanen och vattenplanen tar upp vikten av att arbeta förebyggande.

Enligt den antagna dagvattenplanen ska kommunen arbeta med följande principer för robusta och långsiktigt hållbara dagvattensystem.

- Ny bebyggelse ska planeras så att framtida högre dagvattenflöden kan hanteras på ett hållbart sätt.
- Vid ombyggnad ska dagvattenhanteringen anpassas på ett hållbart sätt för framtida högra flöden.
- Dagvattenanläggningar ska utföras och planeras så att de inte medför olägenheter för byggnader och/eller omgivningen.

I vattenplanen står det även att kommunen ska arbeta utåtriktat med information till medborgare, fastighetsägare och andra via kommunens webbplats och olika informationskampanjer. Planen lyfter även vikten av att arbeta internt med kompetenshöjande insatser både för tjänstepersoner och politiker. Även kommunens arbete med att stötta markägare att återskapa våtmarker kan kopplas till klimatanpassning, då torvbildande våtmarker spelar en viktig roll för klimatet då de binder kol.

Med genomtänkta tekniska lösningar i grunden och smart utnyttjande av ekosystemtjänster kan vi tillföra nya kvaliteter i staden. I fördjupande översiktsplanen för Enköpings stad har man identifierat behovet av en översvämningsutredning med åtgärder för Enköpingsån men även behov av en handlingsplan för klimatanpassning. Inför nya detaljplaner görs alltid en dagvattenutredning. I detaljplaneprocessen jobbar kommunen där det är möjligt med mångfunktionella ytor – strategiskt lokaliserade ytor i stadsmiljön där träd, gröna ytor, vattendrag och dammar kan fylla flera funktioner så som exempelvis att bidra till temperatursänkande och luftförbättrande, stödja biologisk mångfald, utgöra mötesplatser för rekreation och vila och samtidigt kan nyttjas för att hantera dagvatten och ökade vattenmängder vid behov.

Under 2023 avser kommunen att:

- Påbörja en kommunal handlingsplan för klimatanpassning.
- Påbörja en handlingsplan för Enköpings kommuns Vattenplan – vägen till god vattenstatus.
- Påbörja en handlingsplan för Enköpings kommuns Dagvattenplan – Principer för ett långsiktigt hållbart dagvattenarbete.

3.9. Klimatsmart mobilitet

För att lyckas med att nå målen i såväl trafikstrategin, gång- och cykelplanen som den planerade laddinfrastrukturstrategin krävs, förutom satsningar i ny infrastruktur, även en attityd och beteendeförändring. Dessa förändringar kan ske med hjälp av information, marknadsföring och kampanjer.

Under 2023 avser kommunen att:

- Fortsätta arbetet med att ta fram en Mobility managementplan för att tydliggöra hur kommunen ska använda mobility management för att uppnå trafikstrategins mål.
- Arbeta med informationskampanjer för attityds och beteendeförändringar kring hållbart resande, kommunen har bland annat aktiviteter under mobilitetsveckan.
- Fortsätta arbeta med cykelsatsningar, nya cykelvägar och nytt cykelgarage.

3.10. Rapportering och uppföljning

Rapportering och uppföljning av arbetet kommunen åtar sig genom klimatkontraktet sker löpande till en styrgrupp och kommunstyrelsen. Åtaganden i klimatkontraktet ska integreras i ordinarie verksamhet.

Det är också viktigt att följa upp hur hållbarhetsarbetet i stort fortskrider, mäta effekten för att kunna prioritera på ett effektivt sätt. Idag sker viss uppföljning men vi ser behov av att än tydligare mäta effekten av vårt hållbarhetsarbete som våra åtaganden i klimatkontraktet är en del av.

Under 2023 avser kommunen att:

- Arbeta med att ta fram förslag på tillämpbart hållbarhetsstöd och att klimat- och hållbarhetsarbetet ska ingå som naturlig del i den ordinarie verksamhetsplaneringen och uppföljning.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).

4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.

4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.

- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städernas klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl en plattform för EUs mission (EU mission plattform, NetZeroCities) som CapaCITIES, ett nätverk av nationella noder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT).

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 innebär att nya arbetssätt behöver utvecklas, såväl mellan olika aktörer och organisationer som mellan olika styrnivåer.

Under 2023 fortsätter myndigheterna utveckla arbetet i det myndighetsövergripande innovationsteamet. En fortsatt dialog med städer och regioner är viktig för att fånga upp behov och bidra till systemomställning. Arbetet innebär en aktiv medverkan i "Transition Lab Forum" som Viable Cities faciliterar, där gemensamma workshops, reflekterande samtal och lärseminarier är en viktig del. Nya arbetssätt kan även bestå i att myndigheterna initierar experiment och pilotprojekt.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2023 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Lärande arbetsätt för policyutveckling

Myndigheterna samverkar för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Under 2023 utforskar och testar myndigheterna former, exempelvis policylab, för att identifiera hinder och utmaningar inom policy och regelverk för hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Myndigheterna fortsätter att bidra i aktiviteter som främjar utvecklingen av klimatinvesteringsplaner, digitalisering och datadelning, systemdemonstratorer och samverkansprocesser som rör flernivåstyrning.

Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 kommer myndigheterna vara involverade i flera av de cirka 150 EU-möten som kommer att hållas i landet. Mötena är arenor för lärande och policyutveckling och städer och regioner är viktiga deltagare. Bland annat planeras diskussioner om EUs urbana agenda om hållbar stadsutveckling och en konferens om Gröna städer.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former så som till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.

Som en del i omställningsarbetet har myndigheterna² och Viable Cities lanserat en satsning på urbana systemdemonstratorer. Under hösten 2022 genomfördes en första, så kallad designfas inom satsningen. Under 2023 kommer en uppföljande utlysning genomföras. Syftet med satsningen är att skapa en insatsform som tar ett tydligare systemperspektiv på omställningsarbetet.

5.3. Samordnad finansiering

För att skapa bättre framförhållning och samlad information utvecklar myndigheterna löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Arbetet görs inom ramen för flera av myndigheternas befintliga uppdrag och uppgifter exempelvis Rådet för hållbara städer, strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, och europeiska regionala utvecklingsfonden.

² Vinnova

Under 2022 har myndigheterna initierat ett första test med några av städerna för att i dialog utveckla en metod för portföljanslys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Innovationsarbetet avser att fortsätta under 2023. Det långsiktiga målet är att arbetet ska bidra i arbetet med städernas klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städernas gemensamma webbplats. Under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet med webbplatsen dels för att fortsatt synliggöra kommande finansieringsmöjligheter, dels för att göra den mer tydlig och användarvänlig.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförande av EUs regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future³, där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning New European Bauhaus⁴, European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen 100 klimatneutrala städer. Ett exempel är programmet CapaCITIES⁷. Genom CapaCITIES initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023

Under 2023 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

³ Energimyndigheten, Formas och Vinnova

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställning.

⁵ European Urban Initiative, är en hub för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu).

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities utvecklar i samarbete med myndigheter systemdemonstratorer som en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå. Detta för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. En viktig del i insatsformen är en portfölj av insatser där nya lösningar, modeller, initiativ och experiment kopplas ihop till en större helhet. Många aktörer från olika sektorer mobiliseras i syfte att lära för att skala. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till revideringar av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Vinnova och Viable Cities har tillsammans under 2022 inlett en designfas för att utforska hur systemdemonstratorer kan bli ett kraftfullt verktyg för omställningen till klimatneutrala städer. I samverkan med ett antal städer har sex konsortier inlett designfasen hösten 2022. Under 2023 planeras en utlysning för etableringsfas med ambitionen om att möjliggöra för ett antal systemdemonstratorer i Sverige. Parallellt planeras för fyra systemdemonstratorer i Bogotá (Colombia), Bristol (Storbritannien), Curitiba (Brasilien) och Makindye Ssabgabo (Uganda) inom Climate Smart Cities Challenge tillsammans med UN-Habitat. Ambitionen är att under 2023 stärka erfarenhetsutbytet mellan systemdemonstratorer nationellt och internationellt.

6.2. Konkurrenskraft och finansiering

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle. En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier som ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Under 2023 kommer Viable Cities att ytterligare förstärka samverkan med näringslivet för att kraftsamla för omställning. Det kommer att ske på flera nivåer. Inte minst genom samverkan med initiativ som Fossilfritt Sverige och Omställningslyftet. Likaså kommer utveckling ske för att förstärka den lokala mobiliseringen av företag i Klimatkontakt 2030 att utforskas.

Ett centralt inslag i Klimatkontrakt 2030 är att skapa en klimatinvesteringsplan med ett brett perspektiv på vilka investeringar som behöver ske för att åstadkomma klimatomställningen till 2030 i en stad (i betydelsen ett bredd av aktörer inklusive medborgare, civilsamhälle, företag, akademi och offentliga organisationer). I genomsnitt bedöms kommunen själv ha rådighet över cirka 15 procent av de investeringar som behövs. Ett angeläget arbete är att samla rätt aktörer från näringsliv (inklusive finansiell sektor), offentliga aktörer och civilsamhälle för att få till stånd nödvändiga

investeringar och omrikta finansiella flöden för att ställa om till klimatneutralitet och samtidigt säkra mervinster av klimatomställningen som arbetstillfällen, ökad hälsa, inkludering och attraktiva livsmiljöer. Även upphandling är ett centralt inslag här. Viable Cities arbete kommer att fortsätta under 2023 för att säkra mobilisering av investeringar och utveckla metoder för klimatinvesteringsplaner.

6.3. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bl a pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Detta innebär samtidigt en demokratisk utmaning där växande andelar av befolkningen känner sig utanför.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bl.a. genom nya former för medborgarinvolvering (exv. medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv. New European Bauhaus). Viable Cities kommer under 2023 att vidareutveckla samarbete med städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU sjösatte i oktober 2021 fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem s k uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.

Under 2023 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bl a Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions, CapaCITIES, New European Bauhaus m fl. New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbeta kring New

European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i ett flertal redan pågående arbeten, till exempel kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023 och fortsättningen av Climate Smart Cities Challenge i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Enköpings kommun har valt att fokusera på förflyttningar inom fem områden, vilka utöver klimatkontraktet har egna beslutsunderlag för att ytterligare konkretisera hur förflyttningen ska genomföras. Hittills har vi bland annat:

- Under 2022 har vi gjort en grundlig satsning på medborgardialog för att kunna använda oss av den typen av samskapande i omställningen. Vi har sett ett behov av att ta fram en metod och systematik kring medborgardialogsprocessen för att göra den lättillgänglig och användbar i arbetet. Det har bland annat lett till en riktlinje för medborgardialog som vi håller på att färdigställa.
- Tagit fram ett hållbarhetsprogram i samverkan för stadsdelen Myran. Som processstöd i arbetet använder vi numera Citylab där Guide för hållbar stadsutveckling bidragit till helhetssyn både vad gäller tematiska frågor och processstyrning. Vi har tagit fram en gemensam agenda med vision, målområden inriktningsmål och åtgärder som gemensamt syftar till en klimatsmart stadsdel. Målet med programmet är att genom gemensamma insatser reducera klimatbelastningen. Målet är också att genom den dynamiska process som arbetet innebär också testa genomförbarheten av nya idéer. Resultat och erfarenheter förs sedan tillbaka till kommande revideringar av hållbarhetsprogrammet. Det innebär att den kunskapsuppbyggnad, resultat, erfarenheter och arbetssätt sedan kan användas i den fortsatta utvecklingen och målstyrningen av fler stadsdelar i Enköping.
- Påbörjat en översyn av styrningen i stort för att agera mer hållbart och tar fram förslag till förändringar tillsammans med forskare på Mälardalens universitet. Vi undersöker också hur koldioxidbudgeten kan koppla an till budgetprocessen

tillsammans med partners. Vi rustar Enköping med struktur för att öka förmågan till innovation och transformation tillsammans med flera parter. Parallellt med det arbetet fortsätter Enköping att arbeta in åtaganden i den ordinarie verksamhetsplaneringen och uppföljning.

- Engagerat oss i både regionala och nationella nätverk kopplade till digitalisering för att ta del av innovativa lösningar vilket är en förutsättning för att få den framdrift som vi behöver.
- Gjort satsningar på hållbart resande, bland annat har vi byggt infrastruktur och lanserat ett stadsbusslinjenät för att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig. Byggt och rustat upp gång- och cykelvägar och trafikbarometrar. Ett cykelgarage med bland annat laddstation för elcyklar är i startgroparna och kommer öppnas upp för allmänheten under 2023. Under sommaren testade vi ett nytt grepp och engagerade medborgarna i att kartlägga gång- och cykelvägar samt bilvägar med hjälp av ett mobilspel för att få in videodata, data som ger oss bra underlag för planering av underhåll.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Vi måste fortsätta bredda nätverk och etablera arenor för samverkan inom ramen för omställningsarbetet. Detta nya sätt att arbeta i samverkan har också inneburit att kommunen samtidigt utvecklar den egna organisationens förmåga att arbeta med målstyrt hållbarhetsarbete på ett nytt sätt. Ambitionen är att klimatkontraktet fortsatt får större genomslagskraft i kommunorganisationen och i hela kommunen, vilket vi tror är möjligt då engagemanget ökar mer och mer.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2022 har ett omfattande arbete gjorts för att ge goda förutsättningar för alla 23 signerande städer att fördjupa sitt arbete med mission klimatneutrala städer 2030, då 14 städer tillkommit i oktober 2021. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Viable Cities har även bidragit med underlag till regeringsuppdraget om lokal och regional klimatomställning som är ett av underlagen till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan.

Under året har arbetet intensifierats för att utveckla praktiska och forskningsbaserade verktyg och metoder för klimatinvesteringsplaner. En första prototyp av ett beräkningsverktyg finns sedan i oktober tillgängligt för samtliga 23 signerande städer. Under året har också konceptutveckling kring systemdemonstratorer fortsatt och under hösten har en designfas av en helt ny satsning lanserats i samarbete mellan Vinnova och Viable Cities som involverar ett flertal städer.

Under 2022 har Viable Cities ansvarat för ett regeringsuppdrag, Thriving North (stöd till innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten). En första prototyp av ett regionalt klimatkontrakt utvecklats med en arbetsgrupp med representanter från regionerna och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Vidare har en plattform initierats för regional samhällsomställning i norra Sverige. Plattformen, med namnet Thriving North, bärs nu vidare av fler aktörer i de fyra norra regionerna.

EUs arbete med mission klimatneutrala städer 2030 har intensifierats under året. I september 2021 lanserades mission Klimatneutrala städer 2030 som en av de fem missionerna. Då inbjöds städer över hela Europa att göra en intresseanmälan att bli föregångare i omställningen till klimatneutralitet. Så mycket som 377 städer anmälde intresse. I juni 2022 valdes 112 städer ut för att bli pionjärer i klimatomställningen, varav 100 inom EU och 12 i associerade länder. Av dessa 112 finns sju svenska städer som återfinns bland de 23 som signerar Klimatkontrakt 2030.

Den europeiska plattformen NetZeroCities har under det senaste året inlett arbetet med att stödja implementeringen av mission klimatneutrala städer 2030 inom EU. Inte minst för att underlätta omställningen i de 112 städerna. Viable Cities medverkar i arbetet. NetZeroCities håller nu bl a på att utforma ett klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del.

Två nya kompletterande initiativ har initierats under 2022 som ska stötta mission klimatneutrala städer 2030 i EU. Det första är partnerskapet Driving Urban Transitions där Viable Cities deltar tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten och Formas från Sverige. Här sker samarbetet med nationella aktörer från ett stort antal länder. Framför allt handlar det här om finansiering av internationella satsningar inom tre områden som kan bidra till snabbare klimatomställning: energipositiva stadsdelar, cirkulär urban ekonomi och 15-minutersstaden. Det andra är initiativet CapaCITIES. Detta EU-samarbete syftar till att underlätta etableringen av nationella strukturer för att möjliggöra klimatomställningen i städer liknande Viable Cities i Sverige och CitiES2030 i Spanien.

Den globala innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge har under året gått in i en ny fas och team av företag och organisationer arbetar nu i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Arbete inom myndigheternas Innovationsteam

Under 2022 har myndigheterna i Klimatkontraktet fortsatt utveckla arbetet inom sitt innovationsteam. Teamet har bland annat sammanställt en överblick av myndigheternas olika stödformer och finansieringsinstrument och medverkat till att utlysningar

som rör klimatomställning och hållbara städer kontinuerligt publiceras på webbplatsen Hållbarstad.se.

Innovationsteamet har medverkat i Viable Cities Transition Labs och deltagit i workshops och möten i syfte att lära mer om städers klimatinvesteringsplaner och myndigheternas roll i arbetet. Tillsammans med några av städerna har innovations-teamet testat att utveckla stöd och former för analys av myndigheternas gemensamma finansiering (bl a olika forskning- och innovationsprogram, stadsmiljöavtal) de senaste fem åren. Syftet är att arbetet på sikt ska bidra till åtaganden om samordnad finansiering och städernas arbete med klimatinvesteringsplanering.

I myndigheternas löpande arbete finns många åtgärder och initiativ som har betydelse för städernas arbete med klimatomställning. Att samla och informera om dessa är en viktig uppgift för myndigheterna. Nedan följer ett urval som stöder eller på annat sätt berör städerna.

Stöd till forskning, innovation och utveckling

Under året har myndigheterna genomfört flera utlysningar i syfte att underlätta omställningen i städer.

Vinnova har i samarbete med Viable Cities bland annat genomfört utlysningen Designfas av urbana systemdemonstratorer. En uppföljande utlysning sker våren 2023, Andra exempel från Vinnova är Hållbar tillgänglighet i hela Sverige, om mobilitet i glesbygd, i samarbete med Drive Sweden och Viable Cities, Civilsamhällets lösningar för klimatomställning, samt Innovationer för en minskad elanvändning i samarbete med Energimyndigheten.

Tillväxtverket har haft utlysningar från Europeiska Regionala utvecklingsfonden, Ta fram lokal strategi för Hållbar urban utveckling, och utlysningen Driva plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte. Staden som nav för grön och digital omställning är en satsning inom Omställningslyftet som också finansieras av Regionalfonden. Satsningen syftar till att ta fram nya praktiska arbetssätt för att arbeta med systeminnovation för lokal, grön omställning.

Formas har genomfört utlysningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner för att öka kommuners kapacitet och förmåga att påskynda omställningsarbetet mot klimatneutralitet som kännetecknas av social inkludering och jämlika livsvillkor. Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande har Formas genomfört en utlysning på Forskarskolor för hållbart samhällsbyggande. Forskarskolorna syftar till att stärka kompetens- och kunskapsutvecklingen och är alla tydligt tvärvetenskapliga, praktisknära och utmaningsdrivna. Flera kommuner ingår i forskarskolorna. Formas finansierar även varje år många forsknings- och innovationsprojekt inom miljö, samhällsbyggnad och areella näringar i flertalet nationella och internationella utlysningar.

I Trafikverkets utlysningar om Stadsmiljöavtal kan kommuner och regioner söka stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik och hållbara godstransportlösningar.

Energimyndigheten har genomfört utlysningar inom följande program som är relevanta för hållbara städer och samhällen, Människa, Energisystem och samhälle, Spara och Bevara, Design för energieffektiv vardag, Transporteffektivt samhälle samt E2B2, Energieffektivt byggande och boende, Forskarskola Energisystem samt Biobaserat samhälle-Bio+.

Energimyndigheten finansierar sedan många år beställargrupper och nätverk för att skapa en plattform för nära samverkan mellan branschaktörer och staten i syfte att minska energianvändningen i byggnader. Energimyndigheten finansierar även den kommunala och energi- och klimatrådgivningen som riktar sig till hushåll och privata aktörer.

Impact Innovation är namnet på nästa generation strategiska innovationsprogram. Utlysning för förberedelseprojekt öppnades under året. En av de tre inriktningarna är Attraktiva och välfungerande samhällen, där inte minst städer är en viktig målgrupp.

På ett internationellt plan utlyser Formas, Energimyndigheten och Vinnova tillsammans medel så att aktörer verksamma i Sverige kan delta i internationella forsknings- och innovationsprojekt som tar sig an urbana utmaningar inom det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition (DUT). I första utlysningen ingår 27 länder. På ett övergripande plan adresserar partnerskapet frågor om energi, mobilitet och resursanvändning i en urban kontext.

Myndigheters arbete och särskilda regeringsuppdrag

Energimyndigheten har arbetat tillsammans med Tillväxtanalys, Trafikanalys och Länsstyrelsen i Uppsala län för att ta fram underlag till regeringens nästa klimathandlingsplan. I uppdraget om lokal och regional klimatomställning genomfördes ett stort antal dialoger med kommuner, regioner, myndigheter, forskningsaktörer, näringsliv och andra relevanta aktörer ligger till grund för hindersanalysen och de förslag till styrmedel eller åtgärder som presenterades. På Energimyndigheten pågår en stor mängd uppdrag relaterade till elektrifieringsstrategin, energieffektivisering och trygg energiförsörjning samt uppbyggnaden av ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Klimatkontraktmyndigheterna ingår även som fem av 14 medlemmar i Regeringens Råd för hållbara städer. I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag med tydligare fokus på att arbeta mot mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Flera av myndigheterna har medverkat i Boverkets koordineringsuppdrag inom nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Ett exempel är utlysningen Idéer för framtidens Kiruna,

Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå – idéskisserna klara i projektet Visioner: i norr – Hållbar Stad (hallbarstad.se).

Trafikverkets kunskapsforum – Arena transporteffektiv stadsmiljö är en del av ett regeringsuppdrag (2019–2022) om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. Ett forsknings- och innovationsprogram för Geofencing som finansieras av Trafikverket och drivs av Closer på Lindholmen samlar nödvändiga aktörer inom samhälle, näringsliv och akademi för att tillsammans ta fram lösningar som ska främja användningen av geofencing i styrning av transportsystemet.

Ett axplock av arbeten som berör utveckling av systeminnovation är Utvecklade arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, Systeminnovation i städer, (Vinnova), Stärka det regionala arbetet med hållbar utveckling (flera myndigheter), bidra till kommande diskussioner om EUs urbana agenda (Formas) samt Vinnovas satsning på att stödja städernas förmåga att leda och organisera innovation, bl a genom det följeforsknarnätverk som i snart 10 år följt utvecklingen av satsningen Innovationsplattformar för hållbara städer, och projektet Accelerera som utvecklar och erbjuder stöd för innovationsledning i kommunerna enligt ISO-standard.

Ny myndighet bland signatärerna

Naturvårdsverket har beslutat att signera Klimatkontrakt 2030 i december 2022 och kommer därmed att fortsatt vara delaktiga i processen.

8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2022. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Enköpings kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm den 8 december 2022. Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Peter Book

kommunstyrelseordförande,
Enköpings kommun

Olga Kordas

programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Enköpings kommun.

[Klimatkontrakt 2030, version 2021](#)

[Översiktsplan Enköpings kommun](#)

[Fördjupad översiktsplan Enköpings kommun](#)

[Hållbarhetslöften för Enköpings kommun](#)

[Hållbarhetspolicy för Enköpings kommun](#)

[Trafikstrategi för Enköpings kommun](#)

[Gång och cykelplan för Enköpings kommun](#)

[Vattenplan för Enköpings kommun](#)

[Dagvattenplan för Enköpings kommun](#)